

Asia: VN/33859/2023

Lausuntopyyntö selvityksestä Suomen malli tilausohjelmalveluiden investointivelvoitteeksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Elisa Viihteen alkuperäissarjoja on julkaistu vuodesta 2014 lähtien jo 40, tuotantokausia yli 60. Elisa on merkittävä kotimaisten sarjojen tilaaja, rahoittaja ja alan työllistäjä sekä kansainvälistäjä: sarjoja on myyty yli 80 maahan, ja noin 20 sarjaa kansainvälisessä jakelussa. Suomalaisista draamasarjoista on tullut vientituote, ensimmäisiä kansainvälisesti rahoitettuja sarjoja olivat Elisan Viihteen alkuperäissarjat Ivalo ja Bullets. Kaikista vuonna 2023 julkaistuista suomalaisista fiktiosarjoista neljännes oli Elisa Viihde -alkuperäissarjoja: vuonna 2023 julkaistiin 31 kotimaista fiktiosarjaa (draamaa, draamakomediala ja komediaa - ei sisällä sketsisarjoja). Elisan kulttuurikädenjälki 44 miljoonaa euroa vuonna 2023 sisältäen suorat sisällönostot pääasiassa kotimaisilta toimijoilta sekä tilitykset tuottajille, tekijöille ja tekijänoikeusjärjestöille. Elisa Viihteen alkuperäissarjat ovat suosittuja ja arvostettuja: niillä on lukuisia ehdokkuuksia ja palkintoja kotimaassa sekä kansainvälisissä kilpailuissa ja festivaaleilla.

Elisa ei kannata investointi- ja maksuvelvollisuuden toteuttamista. Markkinaehtoisuus on paras tapa turvata jatkossakin kotimaisten sisältöjen tuotanto.

Mahdollinen investointivelvoite voisi vähentää kotimaisten AV-alan toimijoiden investointeja sisältöihin, jos kansainväliset toimijat pakotettaisiin investoimaan kotimaisiin sisältöihin ja kotimaiset sisällöt eivät enää olisikaan samassa määrin erottautumistekijä suhteessa kansainvälisiin sisältöpalveluihin.

Jos investointi- ja maksuvelvollisuus kuitenkin toteutetaan Suomessa, Elisa kannattaa selvityksen mukaista hybridimallia, jossa riittävillä investoinneilla voi välttää maksuvelvollisuuden.

Elisan näkemys on, että mahdollisesta perustettavasta rahastosta tukea olisi tärkeää ohjata kotimaisille fiktiosarjoille, joilla ei ole Business Finlandin tukea mahdollistavaa kansainvälistä rahoitusta. Toimijat ovat suhteessa Business Finlandin tukeen eriarvoisissa asemassa mm. riippuen

siitä, onko toimijan omistus tai pääkonttori Suomessa vai Suomen ulkopuolella, jolloin tuotantobudjetti on lähtökohtaisesti kansainvälistä rahoitusta ja Business Finlandin vaatimus kansainvälisestä rahoituksesta täyttyy ilman kansainvälistä jakelijaa tai muuta 25 %:n kansainvälistä investointia, mikä nykytilanteessa on erittäin haastava saavuttaa.

Mahdollisen perustettavan rahaston rahan jakamisen periaatteiden ja perustelujen täytyy olla ennakoitavia, täysin läpinäkyviä sekä tasapuolisia ja tarveperusteisia. Selvityksessä ehdotetaan, että suunnitellusta rahastosta tukea voisivat hakea vain tuotantoyhtiöt. Elisan näkemys on, että myös kotimaisten tilaajien ja rahoittajien pitäisi voida hakea rahastosta tukea suoraan.

Investointi- ja maksuvelvoitteen toteutuksessa on selvennettävä vielä huomattavasti sitä, keneen velvoite kohdistuu ja millä ehdoilla. Selvityksessä ilmaistujen tavoitteiden valossa Elisan pitäisi olla sellainen kotimainen av-alan yritys, jonka liiketoimintaan maksu- tai investointivelvoitteen toteuttamisella ei pitäisi olla negatiivisia vaikutuksia. Toteutuuko tämä tavoite, on selvityksen perusteella epäselvää, sillä esimerkiksi ”tilausohjelmalvelua” ei ole määritelty selkeästi selvityksessä.

Tällä hetkellä Elisalla ei ole sellaista varsinaista omaa suoratoistopalvelua, jonka päätarkoitus olisi sisältöjen tarjoaminen katsojille, mutta Elisan tilaamat alkuperäissarjat ja kotimaiset elokuvat ovat katsottavissa Ruutu-suoratoistopalvelun lisäksi kuukausimaksullisessa Elisa Viihde -palvelussa video-on-demand-pohjaisesti. Alkuperäissarjat ja elokuvat ovat kuitenkin vain pieni osa Elisa Viihde -palvelua, jonka kuukausimaksuun kuuluu lisäksi mm. digiboksilaite, IPTV/OTT-kanavat, verkkotallennuspalvelu, erilaisten VOD-palveluiden ja lineaaristen maksukanavien tilausmahdollisuus sekä elokuvavuokraamo. Jos kotimaisiin sisältöihin tehtyjä investointeja suhteutetaan koko palvelun liikevaihtoon, ne saattaisivat jäädä alle selvityksessä suunnitellun investointivelvoitteen tason ja Elisa voisi joutua lisämaksuvelvolliseksi huolimatta siitä, että Elisa rahoitti esim. vuonna 2023 noin neljänneksen kotimaisesta fiktiosarjatuotannosta. Maksuvelvollisuudella olisi tällaisessa tilanteessa todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia Elisan toimintaan ja se ohjaisi Elisaa harkitsemaan sisältöjen tuottamisen mielekkyyttä tulevaisuudessa.

Myös velvoitteen soveltuminen TVOD-palveluihin eli ns. videovuokraamoihin, jotka lyhyen viittauksen perusteella olisivat myös tilausohjelmalveluita, on epäselvää. Näiden palveluiden toimintalogiikka on merkittävästi erilainen kuin SVOD/HVOD/AVOD-pohjaisten suoratoistopalveluiden. Ne mm. lisensoivat yksittäisiä teoksia kertakorvauksella ja liiketoimintamallit voivat pohjautua tulonjakoon. Miten tällaisten palveluiden ”investoinnit” kotimaisiin sisältöihin laskettaisiin?

Mikäli investointi-/maksuvelvollisuus otetaan käyttöön, on syytä määritellä paremmin, mikä tilauspalvelu on ja miten sen liikevaihto arvioidaan ja selkeästi määritellä myös se, mikä ei ole tilauspalvelu. AV-alan liiketoimintamallit ovat jatkuvassa murroksessa ja niiden kehittäminen edellyttää sitä, että toimijat voivat etukäteen arvioida, millaisia seurauksia, esim. maksu- tai investointivelvollisuuksia, valituilla toimintamuodoilla on.

Elisa haluaisi kiinnittää huomiota myös ehdotuksessa mainittuun rajoitukseen, jonka mukaan: ”- - investointeja sellaisiin teoksiin, joihin palvelulla on kaikki oikeudet, ei laskettaisi palvelun kokonaisinvestointivolyyymiin.” Selvityksen mukaan tämän rajoituksen tavoite on mm. IP:n säilyminen Suomessa, suojaamalla kotimaisia tuotantoyhtiöitä, jotka neuvottelevat suurien,

kansainvälisten yhtiöiden kanssa. Asetelma oikeuksista sovittaessa ei kuitenkaan ole kaikissa tapauksissa tämä, myös kotimaiset tilaajat tilaavat sisältöjä ja osa tuotantoyhtiöistä on suurien, kansainvälisten yritysten omistuksessa. Puuttumalla siihen, miten oikeuksia voi ostaa, voidaan vaikeuttaa kotimaisten AV-alan tilaajayritysten mahdollisuuksia kehittää liiketoimintaansa. Lopputuloksena ei myöskään tällaisessa tilanteessa ole se, että IP rajoituksesta huolimatta pysyisi Suomessa

Meltti Sonia
Elisa Oyj